

Emlékeztető az MTA Statisztikai és Jövőkutatói Tudományos Bizottsága (SJTB) 2014. május 15-i üléséről

Az MTA Nádor utcai épületében tartott ülésen a Bizottság 23 tagjából 12 fő jelent meg, így a Bizottság határozatképes volt. Az ülésen Kerékgyártó Györgyné professzor emerita, a STAB tagja, meghívott vendégként vett részt.

Az ülést Besenyei Lajos, a Bizottság elnöke vezette. A kiküldött meghívón szereplő napirend az időközben érkezett köztestületi felvételi kérelmek véleményezésével bővült. A Bizottság az ülés napirendjét elfogadta.

1-2. Beszámoló a 2013. évi munkáról, és a 2014. évi munkaterv ismertetése

A napirendi ponthoz kapcsolódóan a tagok előzetesen megkapták az SJTB-nek a IX. Osztály felkérésére készített 2013. évi beszámolóját, továbbá az SJTB és albizottságainak 2014. évi munkatervét.

Beszámoló a 2013. évi munkáról:

- Hunyadi László, a Statisztikai Tudományos Albizottság elnöke távollétében Szép Katalin számolt be az albizottság 2013. évi munkájáról. Az albizottság 3 általános ülést tartott: februárban a statisztika nyelve, májusban a tudományos előmenetel a statisztikában és a tudománymetria, októberben a statisztikai műveltség és kultúra kérdései voltak napirenden. Minden alkalommal elhangzott előadás a statisztika alkalmazásairól, különböző tudományterületeken, így a közgazdaságtanban, a műszaki tudományokban és a gyógyszerkutatásokban. Emellett több szakmai csoport – így a PTE KTK, az ELTE TÁTK, az MST – rendezvényeihez is csatlakoztak.
- Tóthné Szita Klára, a Jövőkutatói Tudományos Albizottság elnöke beszámolt az albizottság 2013. évi 6 üléséről, különböző diszciplínákhoz tartozó témákban. Ilyenek voltak a bankszabályozás, a pénzügyi fogyasztóvédelem, a víz, a globalizáció, a gyógyszergyártás, az egészség. Ki kell emelni a fiatal doktorjelöltek számára biztosított bemutatkozási lehetőséget.
- Besenyei Lajos az SJTB, a két albizottságot összefogó szervezet 2013. évi munkáját foglalta össze. A 2013. május 22-én tartott ülésén az SJTB a saját és albizottságainak előző évi munkáját és a 2013. évi munkatervét tekintette át, és fogadta el. Elfogadta az SJTB ügyrendjét, a melyet később a IX. Osztály is jóváhagyott. Szakmai programként Hajdu Ottó tartott előadást a szegénység többváltozós statisztikai mérésében elért eredményeiről. Az SJTB novemberi ülésén köztestületi tagfelvételi kérelmekről döntött. A Tudományos Bizottság “A statisztika és a jövő kutatás történeti alapjai” címmel szervezett nyilvános ülést az MTA “tudomány ünnepe” rendezvénysorozat keretében. Egy-egy szekciót az albizottságok gondoztak, 4 előadás a statisztikusok részéről, 3 előadás a hazai jövő kutatás 45 éves évfordulójához kapcsolódóan hangzott el. Az SJTB 2014 márciusában megküldte beszámolóját a IX. Osztálynak, amely azt, a többi bizottság beszámolójával együtt, elfogadta.
- Hozzászólások:
  - Nováky Erzsébet, az SJTB társelnöke hozzászólásában azt hangsúlyozta, hogy az elmúlt években a két tudományterület úgy tudott együtt dolgozni, hogy közben megőrizték szakmai önállóságukat is.

- Besenyei Lajos ismertette a IX. Osztály legutóbbi ülésén elhangzottakat. A Bizottság tagjainak mandátuma 2014. június 30-án lejár. szeptember 1-30 között kerül sor az új bizottság megválasztására. Lehetőség van a bizottság taglétszámának maximum 25%-os bővítésére. Javasolta, hogy a két tudományterület közötti egyensúly megőrzése érdekében a létszámot 2-2 fővel növeljük.
- Schmidt Péter javasolta, hogy a választásokat az előző ciklushoz hasonlóan készítsük elő.

2014. évi munkaterv

- A Statisztikai Albizottság 2014-ben is 3 ülést tervez, amelyből az elsőre már februárban sor került. Témája a „Big data” volt két előadással, a hivatalos statisztika és az informatika szempontjából. Ezt követte a statisztika szociológiai alkalmazásairól szóló előadás. A júniusi ülés a statisztikai standardokkal és a statisztika pszichológiai alkalmazásaival foglalkozik. Az őszi ülésen, a 2013 tavaszán létrehozott nyelvi munkabizottság számol be eredményeiről. A novemberi SJTB rendezvény témájához több előadással és korreferátummal tervezik hozzájárulni, ezért felhívással fordultak az STAB tagságához, várják azok jelentkezését, akik valamilyen kapcsolódó ismerettel, tapasztalattal rendelkeznek.
- A Jövőkutatói Albizottság 2014-ben 5 ülést tervez, valamint az SJTB őszi rendezvényének is társrendezője. A jövőkutatói oldal hozzájárulása még kidolgozás alatt van. A kéthavonkénti ülések témái: februárban a tér-észlelés, áprilisban a keleti gyógymódok, és a tudománymetria, júniusban a nyugdíjasok jövője, az öregkori elbutulás, szeptemberben az innováció és az ipari parkok, végül decemberben a magyar nyelv eredete, válság és váltság. Ezekon túlmenően ebben az évben is lehetőséget kívánnak teremteni a fiatalok bemutatkozásának.
- Az SJTB 2014-ben, a többéves gyakorlatnak megfelelően, májusban tartja első ülését, alapvetően az előző évi beszámolók és az ez évi programok elfogadása témájában. A témához ez alkalommal az oktatás helyzete kapcsolódik második napirendi pontként. Az SJTB az őszi rendezvényét, a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmával, a „Big data” témában november 20-án tervezi megtartani, alapvetően az albizottságok szervezte szekciók formájában. A választásokra tekintettel még egy ülés várható decemberben, beszámoló az elmúlt 3 év munkájáról és a választások eredményeiről.

Határozati javaslatok:

- A Bizottság egyetért azzal, hogy a 2014. évi munkaterv egész évre szóljon, még akkor is, ha júliustól már csak ügyvezetőként fognak működni.
- A Bizottság elfogadja a Bizottság és az Albizottságok beszámolóit a 2013. évi munkáról és a 2014. évi munkatervekről.
- A Bizottság értesíti a IX. Osztályt, hogy tagjainak létszámát a választásokkor 4 fővel kívánja bővíteni.

A Bizottság a javaslatokat külön-külön egyhangúlag, nyílt szavazással elfogadta.

3. A statisztika és a jövő kutatás helyzete a felsőoktatásban. Az SJTB tagjai előzetesen megkapták a két ismertetést. Katona Tamás, az Oktatási Munkabizottság elnöke, beszámolt arról, hogy az Oktatási Munkabizottság május 7-én ülést tartott, és ezt a témát tűzték napirendre. A statisztika oktatásának helyzetét a Statisztikai Bizottság mindig figyelemmel kísérte, és a Statisztikai Szemle is rendszeresen foglalkozik a kérdéssel. A bolognai rendszer bevezetésekor a Bizottság állásfoglalást

fogadott el a statisztika oktatás javasolt tartalmáról a kétszintű felsőoktatás keretei között. Ezek az ajánlások azonban nem valósultak meg, és az utóbbi években további kedvezőtlen változásokat tapasztalunk. A statisztika képzés sok helyen egy féléves, nincs statisztika tanszék, belső, nem statisztikus oktatókkal oldják meg a tárgy oktatását. Javaslatok: ismét átfogó felmérést kell készíteni a statisztika oktatásának helyzetéről. Ennek egyik témája lehetne, hogy a modern informatikai eszközök alkalmazásának mi a hatása. Probléma, hogy a statisztika oktatása sok helyen csak egy féléves, továbbá a mesterképzésben a bemeneti követelmények nem biztosítják a hallgatók egységes előképzettségét. Továbbra sem valósult még meg a statisztikai mesterképzés elindulása. Az előadó kiemelten foglalkozott a közgazdász- és a jogászok képzés keretében folyó statisztikaoktatással.

Tóth Attiláné, az Oktatási Munkabizottság alelnöke, a jövő kutatás oktatásának helyzetéről számolt be. A Jövő kutatási Bizottság támogatásával már a bolognai folyamat előtt volt jövő kutatás oktatása az egyes egyetemeken. Azonban a bolognai folyamat következtében több helyen kiesett. Ő is javasolta a jövő kutatás helyzetének felmérését, az elméleti minimum kidolgozását, az oktatók felkészültségének javítását. Mindkét előadó javasolta a IX. Osztálynak jelezni a kérdést.

- Hozzászólások:
  - Ligeti Zsombor emlékeztetett, hogy a Közgazdasági Szemle hasábjain vita folyik a közgazdászok képzéséről, mind a mester, mind a doktorképzés szintjén.
  - Bartha Zoltán megerősítette, hogy a PhD képzésben már szinte csak módszertani tárgyak vannak.
  - Schmidt Péter emlékeztetett, hogy 6-7000 magyar diák Ausztriában tanul, s ennek szakmai és anyagi háttere is van.
  - A PhD témában Tóth Attiláné kiemelte, hogy a jövő kutatás személyi feltételeinek biztosítása érdekében utánpótlást kell nevelni. A jövő kutatók több doktori iskola oktatói közé integrálódtak, de önálló doktori iskolájuk nincs. 2009 óta létezik viszont a Budapesti Corvinus Egyetemen a Gazdaságinformatika Doktori Iskola egyik alprogramjaként működő, részben önálló jövő kutatási alprogram. Besenyei Lajos emlékeztetett, hogy évek óta nem sikerül önálló statisztikai PhD képzést beindítani, ugyanis a jelenlegi szabályozás nem teszi lehetővé az egyetemek közti együttműködésben történő képzés elindítását.
  - A statisztika oktatás tartalma: Szép Katalin szükségesnek látja újragondolni, hogy a statisztika tárgy keretei között valóban azt oktatjuk-e, amire a mai felhasználóknak szüksége van. Szilágyi György a számítástechnika szerepére hívta fel a figyelmet a statisztika oktatásában. Egyre szélesebb körben használják a statisztikai szoftvereket, ahol az outputok helyes felhasználása problémás, hiszen a felhasználó nem mindig tudja, mi az output tartalma, mi van a háttérben. Besenyei Lajos hangsúlyozta, hogy nemcsak a módszerekről van szó, hanem az adatok tartalmát is ismerni kell, kevés az a hely, ahol például gazdaságstatisztikát ma is oktatnak. Ehhez a véleményhez csatlakozott Szilágyi György és Laczka Éva is, hangsúlyozva, hogy a különböző célokhoz kapcsolt indikátorok körének értelmezése nem mindig egyszerű.

- A bolognai folyamat kapcsán a statisztika oktatása kizorult a mesterképzésből, illetve, ahol van, ott a különböző előképzettség miatt nem követelhető színvonal.
- Az elhangzott előterjesztés és a hozzászólások alapján, Besenyei Lajos felkérte az előadókat, hogy készítsenek javaslatot a IX. Osztály részére, hogy a következő ciklusban tűzze napirendre a problémát.

4. Köztestületi felvételi kérelmek: Péterné Baranyi Rita és Juhász Zita kérte felvételét a Bizottsághoz kapcsolódóan az MTA Köztestületébe. Anyagukat a Bizottság tagjai előzetesen megkapták. Tóthné Szita Klára hozzászólásában támogatta a jelöltek felvételét.

A Bizottság a jelentkezők felvételi kérelmét egyhangú szavazással támogatta.

5. Egyebek napirendi pont keretében

- Lentner Csaba tájékoztatta a Bizottságot, hogy az MNB új közgondolkodási programot indít. Június folyamán teszik közzé a pályázatokat, amelyek keretében források válnak elérhetővé tankönyvek kiadására, kutatásokra. Felajánlotta, hogy szívesen tart előadást az új típusú állami pénzügyi rendszerről.
- Besenyei Lajos a közeljövő feladataként említette a KSH, MST, SJTB szoros kapcsolatát, amelyet a közeljövőben személyes megbeszélésekkel kíván megerősíteni. Szilágyi György jó példaként említette a statisztika nyelve témában folyó munkát, Szép Katalin pedig azt, hogy a KSH befogadta az SJTB honlapját, ahol az ülések és a rendezvények anyagai mindenki számára hozzáférhetőek. Laczka Éva támogatta az elnök kezdeményezését.

Besenyei Lajos az ülést bezárta.

Budapest, 2014. június 16.

Szép Katalin
SJTB titkára